

SVAL 20.4.2010

Koulutuspoliittinen ohjelma

TIIVISTELMÄ KOULUTUSPOLIITTISEN OHJELMAN LINJAUKSISTA

SVAL RY:N MIELESTÄ:

- Yhteiskuntatieteellisen koulutuksen aloituspaikkoja on vähennettävä noin viidenneksellä nykyisestä. Vapautuvat opetusresurssit on käytettävä opetuksen laadun ja opiskelija-opettajasuhteen parantamiseen. Näin tutkinnon suorittaminen tehostuu.
- Yhteiskuntatieteellistä tutkimusta ja opetusta on toteutettava riittävän suurissa yksiköissä lähellä alan työmarkkinoita. Näin voidaan parhaiten turvata opetuksen ja tutkimuksen laatu ja opiskeluaikaiset kontaktit työelämään.
- Muutaman yliopiston pitää strategiassaan profiloitua yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen ja koulutukseen, mikä allokoii resursseja kansainvälisesti korkeatasoisen tieteen hyväksi. Yhteiskuntatieteellisten tiedekuntien profiloituminen nykyistä voimakkaammin edistää yhteiskuntatieteellisen koulutuksen korkeatasoista opetusta.
- Suomalaista yhteiskuntaa koskevan yhteiskuntapoliittisen tutkimuksen riittävä määrä ja laatu on turvattava. Tutkimusrahoitusta yhteiskuntatieteelliselle alalle on lisättävä. Soveltavan yhteiskuntatutkimuksen on tuotettava tietoa, jota on vaivatonta ja hyödyllistä käyttää poliittisen päätöksenteon valmistelussa ja päätösten vaikutusten seurannassa.
- Yliopistojen tulee kiinnittää huomiota opintojen ohjaukseen, AHOT-prosesseihin sekä liittää uraohjauksen saatavuus osaksi opintojen ohjausta.
- Koulutusjärjestelyihin tulee kiinnittää enemmän huomiota. Opiskelun fyysisten, sosiaalisten ja psyykkisten esteiden poistamiseen tulee keskittää huomiota. Opiskelukykyä on pyrittävä johdonmukaisesti parantamaan.
- Kansainvälisten valmiuksien ja kielitaidon syntymiseen opintojen aikana tulee olla käytössä riittävät voimavarat. Opiskelu- tai harjoitteluvaihtoon tulee olla mahdollisuus kaikilla opiskelijoilla riippumatta taustasta tai korkeakoulusta. Opiskelijat huolehtivat riittävästä näytöstä ulkomailta suoritetuista opinnoista, ja korkeakoulut vastaavat muualla hankitun osaamisen tunnustamisesta osaamisperustaisesti.
- Tieteellisen osaamisen lisäksi opiskelijat hankkivat työmarkkinoilla tarjottavia käytännön valmiuksia, esimerkiksi suorittamalla työelämälähtöisiä opintojaksoja. Tavoitteena on, että jokainen opiskelija suorittaa vähintään kolmen kuukauden harjoittelujakson. Tähän on myös järjestettävä aito mahdollisuus.
- Täydennyskoulutusta tulee kehittää vastaamaan työelämän ja aikuisopiskelijoiden tarpeita. Opiskelijoille tulee tarjota riittävästi tukipalveluja sekä joustavat opiskelupalvelut. Nämä ovat keskeisiä, jotta korkeakoulutettujen aikuiskoulutus ja täydennyskoulutus ovat aidosti saavutettavissa ja voivat hyödyttää erilaisissa työtehtävissä työskenteleviä, niin pidempään työelämässä mukana olleita kuin lyhyemmän työuran tehneitä.
- Jatko-opiskelijoiden valintakriteerejä tulee tiukentaa ja edellyttää hyvin perusteltuja tutkimussuunnitelmia. Valituille tulee taas tarjota riittävästi ohjausta ja tukipalveluja sekä varmistaa, että edellytykset tehokkaalle jatko-opintojen etenemiselle ovat olemassa. Nykyistä parempaa sitoutumista vaaditaan sekä jatko-opiskelijalta että yliopistolta.

SISÄLTÖ

TAUSTAA

KOULUTUSPOLITIIKAN TAVOITTEEKSI LAADUKKAAN OPETUKSEN TURVAAMINEN

KOULUTUKSEN SISÄLTÖJEN JA TYÖELÄMÄN TARPEIDEN KOHTAAMINEN

PERUSTUTKINNON JÄLKEINEN KOULUTUS JA ELINIKÄINEN OPPIMINEN

Liitteinä katso:

[Opetusministeriön esittämät aloittajavoitteet opintoaloittain eriteltyinä](http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2008/liitteet/opm09.pdf?lang=fi) (linkki
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2008/liitteet/opm09.pdf?lang=fi>)

Opiskelija-opettajasuhdetilastoa (liite koulutuspoliittisen ohjelman lopussa)

Pääaineryhmiin jaetut yksittäiset pääaineet; Juha Sainio: [Viisi vuotta kentällä](#) Aarresaari 2009

TAUSTAA

Suomalaisessa koulutuspolitiikassa on korostettu korkean yleisen koulutustason merkitystä. On asetettu tavoitteita, joiden mukaan jopa kaksi kolmasosaa ikäluokasta suorittaisi korkeakoulututkinnon. Yhtenä yleisen koulutuspolitiikan seurauksena on ollut se, että akateemisesti koulutettujen – myös yhteiskuntatieteilijöiden – asema työmarkkinoilla on heikentynyt. Koulutusta vastaavan työn löytäminen on nykyään haasteellista vastavalmistuneelle

Yhteiskuntatieteilijöiden työmarkkinoilla on vakava kohtaanto-ongelma. Suurin osa avautuvista työpaikoista on pääkaupunkiseudulla kun taas koulutuspaikat ovat hajallaan pitkin maata. SVAL:n koulutuspoliittisen ohjelman tavoitteena on erityisesti edistää yhteiskunta-, hallinto- ja valtiotieteellisen koulutuksen hankkivien asemaa tutkinnon jälkeisillä työmarkkinoilla.

SVAL on yhteiskunnallisella alalla toimivien korkeakoulututkinnon suorittaneiden ja sitä opiskelevien ammatillista edunvalvontaa hoitava Akavan jäsenjärjestö. Jäsenmäärä on tällä hetkellä yli 10 000. SVAL:n jäsenet työskentelevät niin valtio-, kunta- kuin yksityissektorillakin. Heitä löytyy myös järjestösektorilta ja yrittäjistä. Jäsenistö sijoittuu erilaisiin asiantuntija- ja esimiestehtäviin. Nimikkeistä yleisimpiä ovat johtaja- ja päällikkönimikkeet sekä asiantuntijuuteen liittyvät perusnimikkeet kuten esimerkiksi suunnittelija, tutkija, tiedottaja, ylitarkastaja ja analyttikko. Yli 60 % jäsenistä asuu pääkaupunkiseudulla ja muualla Uudellamaalla. Ammatissa toimiva jäsenistö jakaantuu toimintasektoreittain seuraavasti: yksityinen 38 %, valtio 31 %, kunta 20 % ja yliopisto 9 %

KOULUTUSPOLITIIKAN TAVOITTEEKSI LAADUKKAAN OPETUKSEN TURVAAMINEN

Maahamme on rakentunut kansainvälisesti katsoen huomattavan suuri, pienistä yksiköistä koostuva ja alueellisesti hajanainen korkeakoulujärjestelmä. Yhteiskuntatieteellistä korkeakoulu-opetusta annetaan nykyisellään kahdeksassa eri yliopistossa. Alalle on muodostunut huomattava määrä pienehköjä tiedekuntia joissa yksittäisten laitosten opettaja- ja opiskelijamäärät ovat aivan liian pieniä jotta saataisiin aikaan laadukasta opetusta. Myös yhteiskuntatieteellinen tutkimus kärsii pienistä yksiköistä. Tutkimustyön vaikuttavuusmittausten perusteella vain muutamassa suurimmassa yksikössä saadaan aikaan kansainväliset mitat täyttävää tutkimusta. Tätä voidaan pitää merkittävänä hajanaisista rakenteista johtuvana ongelmana.

Yhteiskuntapolitiikkaa palvelevalle tutkimukselle on Suomessa suuri tarve. Sekä yhteiskuntapoliittisen päätöksenteon että julkisen kansalaiskeskustelun kannalta on tärkeää, että Suomessa tehdään riittävän laajaa ja laadukasta suomalaista yhteiskuntaa koskevaa tutkimusta. Myös poliittisen päätöksenteon tulisi pohjautua tutkimusperusteisiin evidensseihin. Yhteiskuntatieteellisten tiedekuntien profiloituminen nykyistä voimakkaammin edistää yhteiskuntatieteellisen koulutuksen korkeatasoista opetusta. Laajan koulutusverkoston supistaminen ja tehostaminen, vahvistaa yhteiskuntatieteellisen koulutuksen tasoa.

Yhteiskuntatieteellisten koulutustarpeiden ennakkoinnin tulee perustua työmarkkinatutkimusten arvioihin työmarkkinoiden kehittymisestä. Yhteiskuntatieteilijöiden kysynnälle ei julkisella sektorilla ole näkyvissä kasvua, eivätkä yksityisen ja järjestösektorin lisääntyvät työpaikat tule korvaamaan julkisen sektorin tilanetta. Yhteiskuntatieteellisen koulutusalan sisällä professio- ja puoliprofessioaloilta valmistuneet työllistyvät generalistialoja paremmin. Yhteiskuntatieteellisten tutkinto-opiskelijoiden aloituspaikkamääriä tulee vähentää vastaamaan työmarkkinoiden todellista tarvetta.

SVAL RY:N MIELESTÄ:

- Yhteiskuntatieteellisen koulutuksen aloituspaikkoja on vähennettävä noin viidenneksellä nykyisestä. Vapautuvat opetusresurssit on käytettävä opetuksen laadun ja opiskelija-opettajasuhteen parantamiseen. Näin tutkinnon suorittaminen tehostuu.
- Yhteiskuntatieteellistä tutkimusta ja opetusta on toteutettava riittävän suurissa yksiköissä lähellä alan työmarkkinoita. Näin voidaan parhaiten turvata opetuksen ja tutkimuksen laatu ja opiskeluaikaiset kontaktit työelämään.
- Muutaman yliopiston pitää strategiassaan profiloitua yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen ja koulutukseen, mikä allokoii resursseja kansainvälisesti korkeatasoisen tieteen hyväksi. Yhteiskuntatieteellisten tiedekuntien profiloituminen nykyistä voimakkaammin edistää yhteiskuntatieteellisen koulutuksen korkeatasoista opetusta.
- Suomalaista yhteiskuntaa koskevan yhteiskuntapoliittisen tutkimuksen riittävä määrä ja laatu on turvattava. Tutkimusrahoitusta yhteiskuntatieteelliselle alalle on lisättävä. Soveltavan yhteiskuntatutkimuksen on tuotettava tietoa, jota on vaivatonta ja hyödyllistä käyttää poliittisen päätöksenteon valmistelussa ja päätösten vaikutusten seurannassa.

KOULUTUKSEN SISÄLTÖJEN JA TYÖELÄMÄN TARPEIDEN KOHTAAMINEN

Yhteiskuntatieteellinen koulutus antaa valmiudet työllistyä hyvinkin erityyppisiin tehtäviin. Koulutusalan sisällä kuitenkin vain muutamista pääaineista valmistuneilla työllistämispolut ovat selkeitä. Työllistymispolkujen laaja kirjo korostaa oman osaamisen tiedostamisen tärkeyttä. Opintojen ohjaus ja koulutusjärjestelyt ovat avainasemassa.

Korkeakoulutasoista osaamista hankitaan kotikorkeakoulun lisäksi monella muullakin tavalla: harjoitteluisa, ulkomailla opiskellen tai työskennellen, osallistumalla järjestötoimintaan jne. Suuri joukko korkeakouluopiskelijoista on lisäksi jo aiemmin suorittanut korkea-asteen tasoisia opintoja joko omaehtoisesti, työpaikkakoulutuksena tai korkeakoulututkintoon sisältyvänä. Aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisella (AHOT) korkeakouluissa varmistetaan, ettei kertaalleen jo opittua tarvitse uudestaan opiskella. Muualla hankittu osaamis pääoma sisällytetään läpinäkyvällä prosessilla korkeakouluopintoihin.

SVAL RY:N MIELESTÄ:

- Yliopistojen tulee kiinnittää huomiota opintojen ohjaukseen, AHOT-prosesseihin sekä liittää uraohjauksen saatavuus osaksi opintojen ohjausta.
- Koulutusjärjestelyihin tulee kiinnittää enemmän huomiota. Opiskelun fyysisten, sosiaalisten ja psyykkisten esteiden poistamiseen tulee keskittää huomiota. Opiskelukykyä on pyrittävä johdonmukaisesti parantamaan.
- Kansainvälisten valmiuksien ja kielitaidon syntymiseen opintojen aikana tulee olla käytössä riittävät voimavarat. Opiskelu- tai harjoitteluvaihtoon tulee olla mahdollisuus kaikilla opiskelijoilla riippumatta taustasta tai korkeakoulusta. Opiskelijat huolehtivat riittävästä näytöstä ulkomailla suoritetuista opinnoista, ja korkeakoulut vastaavat muualla hankitun osaamisen tunnustamisesta osaamisperustaisesti.
- Tieteellisen osaamisen lisäksi opiskelijat hankkivat työmarkkinoilla tarjottavia käytännön valmiuksia, esimerkiksi suorittamalla työelämälähtöisiä opintojaksoja. Tavoitteena on, että jokainen opiskelija suorittaa vähintään kolmen kuukauden harjoittelujakson. Tähän on myös järjestettävä aito mahdollisuus.

PERUSTUTKINNON JÄLKEINEN KOULUTUS JA ELINIKÄINEN OPPIMINEN

Uuden oppiminen ei pääty korkeakoulututkintoon. Työelämä vaatii jatkuvaa osaamisen päivittämistä, ja vähintään kymmenen vuoden välein työntekijöillä tulee olla mahdollisuus kokonaan uuden kokonaisuuden haltuunottoon. Lyhytkestoista täydennyskoulutusta on markkinoilla paljon tarjolla, työnantajien, korkeakoulujen ja yksityisten tahojen järjestämänä. Yhteiskuntatieteilijöille ei kuitenkaan ole jäsentynyt omaa pitkäkestoista täydennyskoulutuskokonaisuutta. Työelämän kiire ja tuottavuuden tehostaminen tarkoittaa, että uutta osaamista on pystyttävä hankkimaan myös töiden ohessa. Uuden tutkinnon suorittaminen ei ole aikuisopiskelijoille ensisijainen väylä.

SVAL jatkaa keskusteluja yliopistojen kanssa uuden erityispätevyuden synnyttämisestä yhteiskuntatieteilijöille. Erityispätevyuden luomiseksi yhteiskuntatieteilijöille tarvitaan tutkimustietoa työelämän muutoksesta ja alan koulutettujen osaamistarpeista. Erityispätevyys olisi uusi laaja-alainen osaamiskokonaisuus, joka olisi mahdollista hankkia osittain työpaikalla korkeakoulun ohjauksessa eli nk. oppisopimustyyppisellä täydennyskoulutuksella.

Yhteiskuntatieteellisellä alalla tarvitaan toimialalle relevantteja ja ajankohtaisia väitöksiä. Tutkijan uran tulee olla varteenotettava vaihtoehto myös yhteiskuntatieteellisellä alalla. Tutkijakoulut tekevät jatko-opinnoista haluttavia ja strukturoituja. Jatko-opiskelun tulee olla tavoitteellista eikä ole mielekästä hakeutua jatko-opiskelijaksi vain siksi, että valmistumisen jälkeen ei heti työllisty.

SVAL RY:N MIELESTÄ:

- Täydennyskoulutusta tulee kehittää vastaamaan työelämän ja aikuisopiskelijoiden tarpeita. Opiskelijoille tulee tarjota riittävästi tukipalveluja sekä joustavat opiskelupalvelut. Nämä ovat keskeisiä, jotta korkeakoulutettujen aikuiskoulutus ja täydennyskoulutus ovat aidosti saavutettavissa ja voivat hyödyttää erilaisissa työtehtävissä työskenteleviä, niin pidempään työelämässä mukana olleita kuin lyhyemmän työuran tehneitä.
- Jatko-opiskelijoiden valintakriteerejä tulee tiukentaa ja edellyttää hyvin perusteltuja tutkimussuunnitelmia. Valituille tulee taas tarjota riittävästi ohjausta ja tukipalveluja sekä varmistaa, että edellytykset tehokkaalle jatko-opintojen etenemiselle ovat olemassa. Nykyistä parempaa sitoutumista vaaditaan sekä jatko-opiskelijalta että yliopistolta.

LIITE: OPISKELIJA-OPETTAJASUHDEILASTOA

Lähde: Opetusministeriö, KOTA-tietokanta (yhdistetty eri tietokannoista)

OPISKELIJA-OPETTAJASUHDEILASTOA
(KAIKKI YLIOPISTOT, YHTEISKUNTATIETEELLINEN KOULUTUSALA)

	Opettajat	Uudet opiskelijat	Opiskelijat yhteensä	Opiskelijat ylemmät tutkinnot	Opiskelijat alemmat tutkinnot
1981	360	1 059	7 920	5 705	2 215
1982	383	1 198	8 357	6 162	2 195
1983	418	1 233	8 540	6 476	2 064
1984	424	1 543	8 649	6 707	1 942
1985	435	1 175	8 898	7 141	1 757
1986	458	1 190	9 252	7 574	1 678
1987	469	1 290	9 562	8 001	1 561
1988	476	1 299	9 666	8 168	1 498
1989	490	1 515	10 382	8 918	1 464
1990	502	1 514	10 262	8 811	1 451
1991	498	1 701	10 385	8 906	1 479
1992	512	1 723	10 921	9 420	1 501
1993	493	1 783	11 195	9 759	1 436
1994	493	2 002	11 678	10 397	1 281
1995	485	1 901	12 343	11 007	1 336
1996	481	1 766	12 506	11 381	1 125
1997	495	1 822	12 825	11 811	1 014
1998	470	1 817	12 999	12 119	880
1999	485	1 731	13 420	12 591	829
2000	501	1 889	13 817	13 111	706
2001	531	1 948	14 307	13 623	684
2002	571	2 023	14 767	14 114	653
2003	583	2 116	15 261	14 650	611
2004	578	2 204	15 856	15 216	640
2005	579	2 104	15 815	13 129	2 686
2006	576	2 060	16 150	11 275	4 875
2007	562	1 956	16 313	9 737	6 576
2008	554	1 973	14 944	3 476	11 468

